

Les ombres fan llum

Dc, 30/11/2011 per Ramon Bassas

[Roba estesa](#)

Amigo mío, déjeme revelarles un secreto a usted y al mundo moderno: no se puede conocer el lado bueno de nadie hasta haberse abierto paso a través de su lado malo.

[G.K. Chesterton](#) *

*Si he caigut, m'aixecaré,
si em trobo en la foscor,
el Senyor serà la meva llum.*

[Miquees 7, 8.](#)

El que més em queda de la magnífica darrera pel·lícula de Roman Polanski ([Un dios salvaje](#), 2011) és el fi retrat no tal sols de la nostra '*loca república alterada*' ([vers](#) de Lope de Vega a la qual li agrada recórrer a Gregorio Luri per definir el nostre cervell ple de personalitats) sinó, crec, del problema de fons que afecta una determinada manera de veure el món, entre políticament correcta i *progre* -a partir del personatge interpretat per Jodie Foster-, al marge de moltes altres lectures que permet el text teatral de Yasmina Reza. Al contrari de les posicions conservadores (això els ho envejo), les que se situen al pol progressista s'afecten sovint d'una amputació (o repressió) de les parts més fosques (o menys clares) dels éssers humans.

Ens fa pensar, òbviament, en el cas del director d'aquesta diabòlicament divertida pel·lícula, amb una vida plena de vicissituds i amb el corol·lari, fa poc, del reviscolament d'una antiga acusació de perversió de menors que l'ha tingut en mans de la justícia. Potser la millor resposta sigui la de mostrar l'ambigüitat humana amb tots els seus estralls, que no respecta ni les immillorables intencions. Potser la millor venjança consisteixi en aplanar per sota, amb un gruix gairebé inexistent, l'alçada moral, real, dels personatges sense màscares emmerdats en un joc pervers a causa d'una baralla inicial entre adolescents que, aliens a tot, seran els testimonis que la vida continua.

Però tornem al que deia. Hi ha un model idealitzat de persona, compromesa, partidària de totes les causes justes, amatent a la seva imatge cultivada, que repèl la mediocritat, que no suporta el monstre que té a dins. I el nega. A vegades ho fa 'contra' els altres, denunciant amb més èmfasi la part d'ella mateixa que més tem. El joc de Polanski consisteix en què, no sé si els dimoniets de la boja república o uns veïns cíncics (o totes dues coses com a [La semilla del diablo](#), 1968), et treguin la màscara i et facin veure que ets tan miserable com ells. De fet, penso que el primer que cal per denunciar el racisme és ser conscient del grau de racisme que contenim tots plegats; o que la millor manera de lluitar contra el capitalisme depredador és fixant-te de quantes vegades l'has imitat. El que no ens agrada 'de fora' també és 'dins' teu. I fer aquest procés estalvia nous anatemes, enfoca molt millor les coses i et situa en una perspectiva més real.

Però no tot és això. És clar. Visitar els inferns, que s'ha de fer, no té com a objectiu quedar-s'hi, com si no hi hagués un nou espai on refer els valors que -tot just- han passat pel sedàs de la realitat més crua (la teva). Potser, fins i tot, aquest despullament ens fa més àgils. [Deia ahir](#) en Lluís Serra a *CatalunyaReligio.cat*, de fet, que sense vida espiritual s'ignora la presència del diable. I alguna cosa d'això hi ha a la [trama de Naïm](#) dels *Pastorets* de Pamias. La mena d'*impasse* en què acaba el film sembla dir-nos que hi ha hagut un abans i un després, que la lògica de l'espiral de degradació pot revertir-se, per redescobrir el món bell i just. Però també per això, caldrà un cert esforç, un cert procés, però que ja mai més podrà oblidar les ombres que ha vist dins d'un mateix.

[N'han parlat [Judith Vives](#), [Jordi Costa](#) i [Manuel Cuyàs](#).]

* [Los relatos del Padre Brown](#), trad. M. Temprano, Ed. Acantilado, Barcelona, 2008, p. 1150.